

**ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ЛАУРЕАТА ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ
В ГАЛУЗІ НАУКИ І ТЕХНІКИ
ПРОФЕСОРА І.Б. МІЗЕЦЬКОЇ**

У 2011 році минає 100 років від дня народження видатного українського вченого в галузі хімії напівпровідників та напівпровідникового матеріалознавства, доктора хімічних наук, професора, лауреата Державної премії УРСР у галузі науки і техніки Ірини Борисівни Мізецької.

Ірина Борисівна народилася 26 червня 1911 року в селі Ріпки на Чернігівщині. Середню освіту здобула в Києві. Хімія була її покликанням, тому закінчивши у 1930 році Перший Київський хімічний технікум, вона розпочала свій трудовий шлях в НДІ судової експертизи. У 1932 році стала студенткою хімічного факультету Київського державного університету ім. Тараса Шевченка, який закінчила в 1937 році, отримавши диплом з відзнакою.

Наукова діяльність І.Б. Мізецької розпочалася в стінах Інституту хімічної технології АН УРСР (зараз Інститут органічної хімії НАН України). Через рік вона перейшла в Інститут фізики АН УРСР, де почала займатись проблемами синтезу порошкоподібних напівпровідникових матеріалів та хімічним аналізом отриманих матеріалів.

У 1940 році продовжила навчання спочатку в аспірантурі в Київському державному університеті ім. Тараса Шевченка, а згодом в Інституті загальної та неорганічної хімії (ІЗНХ) ім. М.С. Курнакова АН СРСР (Москва). Велика Вітчизняна війна затримала роботу над кандидатською дисертацією, оскільки наукова робота ІЗНХ ім. М.С. Курнакова АН СРСР була повністю переведена на військову тематику. В 1945 році І.Б. Мізецька успішно захистила кандидатську дисертацію на тему «Дослідження розчинності $PbSO_4$ в розчинах різних електролітів полярографічним методом». Вона залишилась працювати в ІЗНХ ім. М.С. Курнакова АН СРСР, проводячи дослідження в області хімії радіоактивних компонентів. Пізніше ця робота була відзначена Постановою Ради Міністрів СРСР.

У 1954 році І.Б. Мізецька повертається в Інститут фізики АН УРСР, де нею були вперше отримані фоточутливі монокристали CdS з газової фази в атмосфері аргону, а через рік були синтезовані пластинчасті монокристали твердих розчинів CdS_xSe_{1-x} . Надалі відпрацьовувалась технологія вирощування великих монокристалів з заданими властивостями інших твердих розчинів, зокрема CdS_xTe_{1-x} та $Zn_{1-x}Cd_xS$.

До складу створеного в 1960 році Інституту напівпровідників АН УРСР (зараз Інститут фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова НАН Ук-

раїни) як структурна одиниця ввійшов і відділ хімії напівпровідників, який очолила Ірина Борисівна Мізецька і незмінно ним керувала до 1983 року. Основним науковим напрямом відділу була розробка ефективних методик вирощування монокристалічних зразків халькогенідів цинку та кадмію і твердих розчинів на їх основі. З часом тематика досліджень розширювалась, і вже через рік було створено аналітичну групу, основним завданням якої стало визначення концентрації домішок в монокристалах і плівках синтезованих напівпровідникових матеріалів та дослідження відхилення їхнього складу від стехіометрії. У 1963 році було створено групу фізико-хімічного аналізу напівпровідникових систем, що займалася побудовою діаграм стану систем на основі напівпровідникових сполук типу $A^{IV}B^{VI}$.

Проведенні під керівництвом І.Б. Мізецької дослідження узагальнені нею в докторській дисертації «Дослідження в області напівпровідникових сполук типу $A^{IV}B^{VI}$ », яку вона успішно захистила в 1971 році в ІЗНХ ім. М.С. Курнакова АН СРСР. Ірина Борисівна — автор майже 200 наукових публікацій, в тому числі двох монографій.

За цикл наукових досліджень в галузі хімії та технології напівпровідникових сполук типу $A^{IV}B^{VI}$ І.Б. Мізецька в 1981 році удостоєна Державної премії УРСР у галузі науки і техніки. Наукові досягнення Ірини Борисівни відзначено також бронзовою медаллю імені М.С. Курнакова АН СРСР та урядовими нагородами і почесними грамотами АН УРСР.

І.Б. Мізецька проводила велику роботу з організації та координації науково-дослідних робіт з хімії і технології напівпровідників, входячи до складу Наукової ради АН СРСР з фізико-хімічних основ напівпровідникового матеріалознавства, Наукової ради АН УРСР з аналітичної хімії та Наукової ради АН УРСР з фізики напівпровідників.

Ірина Борисівна приділяла велику увагу та віддавала багато сил вихованню наукової зміни, підготувала 11 кандидатів та одного доктора наук. Вона була зразком безкорисливого служіння науці, високого почуття обов'язку, цілеспрямованості та безкомпромісності. Її особисті людські якості сприяли формуванню навколо неї атмосфери глибокої поваги та любові співробітників і учнів. Дослідження, започатковані Іриною Борисівною, нині успішно продовжують її учні, яким вона заповіла самовіддане захоплення наукою та надзвичайно високу вимогливість до себе.